

Nr 455.

Av fröken **Elmén** och herr **Widén**, om vissa ändringar av gällande fridlysningsbestämmelser.

Att i landet sällsynt förekommande djur skall skyddas för att säkras åt den svenska faunan är en allmänt antagen princip, som sedan länge kommit till uttryck bl. a. i vår lagstiftnings speciella fridlysningsbestämmelser. Den utformning, principen här erhållit, är emellertid märklig så till vida, som den inte leder till något fredande, då sällsyntheten nått ut över en viss gräns; är med andra ord en art tillräckligt sällsynt, åtnjuter den regelmässigt inte något speciellt fridlysningskydd. Som exempel härpå kan anföras den för något år sedan plötsligt uppträdande myskoxen — den var helt fredlös och hade av jakträttsinnehavaren utan vidare kunnat dödas. Först sedan en särskild (administrativ) lagstiftningsåtgärd vidtagits blev detta omöjligt. Andra, tyvärr icke ovanliga fall, där denna anordning visar sina brister, gäller fåglarna. Inte sällan ankommer till landet ett eller annat exemplar av en fågelart, som är ny eller nästan ny för vårt fågelliv. I god överensstämmelse med svensk lag mottages en sådan förnäm och ytterst sällsynt gäst ofta på ett sätt, som föga anstår en kulturnation: i bästa fall hamnar hans kvarlevor på ett museum. Medges skall, att den möjligheten icke är utesluten, att fågeln kan vara formellt skyddad. Men då beror detta mera på en slump. Fridlysningsbestämmelserna för flertalet fåglar råkar nämligen, sannolikt av lagstiftnings tekniska skäl, vara så konstruerade, att de för viss del av året verkar fredande för alla fåglar utom vissa uppräknade arter. Den reella betydelsen av detta skydd förtages emellertid ofta av en vissa lärare m. fl. alltför frikostigt medgiven rätt till jakt av fridlysta djur.

Mot ett utsträckande av fridlysningskyddet även till de mest sällsynta djurarterna kan knappast anföras, att detta icke är något intresse för svensk fauna, eftersom sannolikheten för bosättning och uppkomst av en verklig population här i landet är mycket liten. Det är nämligen ett känt faktum, att en utbredning norrut av mera sydliga arter för närvarande äger rum, och det är uppenbart att denna icke främjas med nuvarande system. Mot det anförda argumentet kan vidare erinras, att det redan i sig självt icke är bärande; bosättning här i landet behöver nämligen inte betraktas såsom enda värdeskapande faktor. Blotta förekomsten av t. ex. en viss sällsynt fågelart — alldeles oavsett sålunda huruvida den häckar eller ej — är i och för sig en tillgång av icke ringa naturvärde; trandansen vid

Hornborgasjön skulle exempelvis inte vara en mindre attraktion om tranorna inte häckade i landet och dessutom var sällsyntare. Och att sannolikheten för att fågeln återkommer — eventuellt för bosättning — är större om den får leva, än om den dödas, det torde vara mera än självklart.

För sådana ytterst osannolika fall, då det sällsynta djuret skulle vara farligt för människorna eller trots sin sällsynthet eljest skadligt, torde, om skydd infördes, några särbestämmelser inte erfordras. Åtminstone för det förra fallet bleve de allmänna rättsgrundsatserna om straffrihet i nödsituation tillämpliga, därest djuret i dylikt läge måste avlivas.

På grund av vad sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t föreslå

dels sådan ändring av gällande fridlysningslagstiftning, att bestämmelserna om fredande, åtminstone vad däggdjur och fåglar beträffar, vilka nu är konstruerade såsom undantag från en underförstådd allmän regel om rätt att döda etc., i stället gäves formen av en allmän skyddsregel, från vilken stadgades undantag för de arter, som må jagas;

dels väsentlig begränsning av den nu vissa lärare m. fl. medgivna rätten att utan hinder av gällande fridlysningsbestämmelser döda eller för ringmärkta eller eljest fånga djur eller taga fåglars ägg och bon.

Stockholm den 27 januari 1954.

Brita Elmén.

A. Widén.